

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/62/2023
Identifikačné číslo spisu:	6821201483
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6821201483.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu F. U., narodeného B. zastúpeného Mgr. Martinom Jankovičom, advokátom so sídlom v Revúcej, Železničná 257/19, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, Bratislava, Štúrova 2, o 3.000 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 4C/21/2021, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 11. októbra 2022 sp. zn. 14Co/45/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 11. októbra 2022 sp. zn. 14Co/45/2022 **z r u š u j e a** vec vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Revúca (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 7. apríla 2022 č. k. 4C/21/2021-181 žalobe o zaplatenie 2.300 eur s príslušenstvom vyhovel, v zostávajúcej časti žalobu zamietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu pomerných trov konania v rozsahu 53,34 %.

1.1. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že v predmetnej veci bola žalobcovi spôsobená škoda ako peniazmi vyčísľiteľná nemajetková ujma činnosťou orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci, jeho nezákonným rozhodnutím, a to vydaním uznesenia o vznesení obvinenia, na ktoré je potrebné hľadiť ako na zrušené, škoda žalobcovi vznikla v priamej príčinnej súvislosti s týmto rozhodnutím. Vykonaným dokazovaním mal preukázanú výšku nemajetkovej ujmy, na základe tohto vyhovel žalobe v časti 2.300 eur s príslušenstvom a v zostávajúcej časti 700 eur s príslušenstvom ju zamietol. O nároku na náhradu pomerných trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP.

1.2. Vychádzal zo zistení, že žalobca bol spod obžaloby súdom oslobodený z dôvodu, že skutok, pre ktorý bol stíhaný nebol trestným činom. To podľa súdu prvej inštancie malo za následok, že uznesenie o vznesení obvinenia voči žalobcovi a vedenie trestného stíhania proti jeho osobe bolo nesprávne a nezákonné, a to aj napriek tomu, že formálne nebolo zrušené. K námietke žalovaného, že v danej veci neboli v zmysle § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci využité všetky opravné prostriedky podľa osobitných predpisov, na ktoré je viazané priznanie škody, najmä zo strany žalobcu nebola voči uzneseniu o vznesení obvinenia podaná v zákonnej lehote sťažnosť. Podľa názoru súdu prvej inštancie sa jedná o prípad hodný osobitného zreteľa a nie je nevyhnutné trvať na splnení podmienky podať riadny opravný prostriedok zo strany žalobcu proti

uznesení o vznesení obvinenia. Vychádzal z predpokladu, že prípadná sťažnosť by nebola úspešná. O neefektívnosti podania možného riadneho opravného prostriedku má svedčiť aj skutočnosť, že prokurátor Okresnej prokuratúry Revúca, podal v tejto veci na príslušný okresný súd obžalobu a trestné stíhanie sám v rámci prípravného konania nezastavil. Je teda zrejmé, že aj v prípade podania riadneho opravného prostriedku by žalobca nebol úspešný a vzniku škody by nezabránil, a preto nie je potrebné trvať na podanej sťažnosti zo strany žalobcu v trestnom konaní. Neefektívnosť možného opravného prostriedku v trestnom konaní predstavuje prípad hodný osobitného zreteľa, pre ktorý nie je dôvod trvať na jeho využití. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/152/2018 z 27. októbra 2021 a sp. zn. 5Cdo/171/2009 z 29. apríla 2010.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 11. októbra 2022 sp. zn. 14Co/45/2022 na odvolanie žalobcu a žalovanej rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol a žalovanej priznal nárok na plnú náhradu trov konania.

2.1. Odvolací súd v podstatnom uviedol, že v otázke podmienenia nároku na náhradu škody podaním opravného prostriedku (sťažnosti) proti uznesení o vznesení obvinenia s poukazom na § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z., zohľadnil vzájomne si konkurujúce právne názory dovolacieho súdu na túto otázku (5Cdo/173/2015, 5Cdo/152/2018, 9Cdo/65/2020) a priklonil sa k právnemu názoru o potrebe podať sťažnosť proti uznesení o vznesení obvinenia s tým, že nesplnenie tejto podmienky bráni v priznaní nároku na náhradu škody.

2.2. Odvolací súd skonštatoval, že z obsahu spisu a ani z opakovaného dokazovania pred odvolacím súdom nevyplyva, že by na strane žalobcu existovali také dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodnili záver, že nie je nutné trvať na zákonnej požiadavke vyplývajúcej z ust. § 6 ods. 2 vety prvej zákona o zodpovednosti za škodu. Súd je v rámci konania vždy povinný si ozrejmiť a skúmať dôsledne a zodpovedne, či je možné vyvodiť takú okolnosť, ktorú by mohol považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa, ktorý by objektívne a nezávislene ospravedlnil žalobcu z nesplnenia jednej zo základných, obligatórnych, hmotnoprávných podmienok priznania nároku na náhradu škody, v dôsledku nezákonného rozhodnutia štátneho orgánu. V rámci celého konania (aj pred súdom prvej inštancie, aj pred odvolacím súdom) žalobca ani netvrdil, že by mu bránila nejaká skutočnosť, okolnosť podať sťažnosť, rovnako nepoprel, že by mu rozhodnutie o vznesení obvinenia nebolo doručené. Vzhľadom na obsah výpovede žalobcu, je tak nutné prijať záver, že neexistovali také objektívne okolnosti, ktoré by mu bránili, podať riadny opravný prostriedok proti uznesení o vznesení obvinenia. Naopak žalobca výslovne na pojednávaní pred súdom prvej inštancie uviedol, že mu „v tom nebránilo nič“, len „v danom čase mal dosť povinností, nejako na to pozabudol a nevyšiel mu čas“. Uvedené potom ale vedie k záveru, že nevenovanie dostatočnej pozornosti, ľahostajnejší prístup, prípadne pozabudnutie, respektíve nevyhodnotenie dostatočnej relevantnosti, dôležitosti a závažnosti situácie a uprednostnenie iných povinností, záujmov a priorít, nie sú dostatočne ospravedlniteľným dôvodom, netrváť na zákonných podmienkach priznania uplatneného nároku. Nie sú ani relevantnými a zásadnými okolnosťami hodnými osobitného zreteľa pre to, aby bol žiadateľ o priznanie nároku na náhradu škody, či nemajetkovej ujmy, zbavený jednej z obligatórnych a zákonných povinností, ako predpokladu priznania požadovaného nároku, a to povinnosti využiť zákonom predpokladaný spôsob bránenia sa proti vznesenému obvineniu, podaním sťažnosti v zákonnej lehote. Odvolací súd taktiež skonštatoval, že záver súdu prvej inštancie o „neefektívnosti“ podania možného riadneho opravného prostriedku a jeho úvahy o zrejmej „zbytočnosti“, je právne neakceptovateľný. Rovnako aj jeho záver o „prílišnom formalizme“, pokiaľ by mal trvať na zákonnej podmienke priznania nároku, spočívajúcej vo využití všetkých zákonom dostupných riadnych opravných prostriedkov, nie je udržateľný z hľadiska zákonnej úpravy a nemá opodstatnenie. Neprináleží všeobecnému súdu ex post, bez akýchkoľvek relevantných úvah a odôvodnenia hodnotiť, efektívnosť či neefektívnosť, prípadného použitia riadneho opravného prostriedku v inom konaní, neprináleží mu svojimi úvahami dodatočne „prejudikovať“, ako by príslušný orgán zrejme o tomto opravnom prostriedku rozhodol, obzvlášť pokiaľ ide o trestné konanie vedené zásadou oficiality. Pokiaľ žalobca považoval uznesenie o vznesení obvinenia za nezákonné a neopodstatnené, logicky možno vyvodiť, že bolo v jeho najvyššom záujme a otázkou jeho najvyššej priority, aby sa proti nemu zákonne bránil využitím možného opravného prostriedku, čím by v konečnom dôsledku aj orgánom činným v trestnom konaní jasne deklaroval svoj postoj k trestnému stíhaniu a zdôraznil svoj pocit neviny. Všetky ostatné povinnosti v prípade tak zásadného ohrozenia subjektívneho práva, spočívajúceho v hrozbe trestného

stíhania, by akosi prirodzene mali mat' nižšiu prioritu a je tak len otázkou vnútorného postoja žalobcu, pokiaľ vzneseniu obvinenia neprikladal dostatočnú závažnosť a dôležitosť a uprednostnil iné povinnosti, ktoré v tom danom čase mal a ako sám uviedol - na svoje trestné stíhanie „akosi pozabudol“. Pokiaľ právny poriadok Slovenskej republiky upravuje ako zákonná možnosť brániť sa proti uzneseniu o vznesení obvinenia podaním sťažnosti, nemožno tento zákonný prostriedok legitímnej obrany bagatelizovať a znižovať jeho relevanciu, ako prakticky zanedbateľnú a nepodstatnú možnosť účinne sa brániť proti vznesenému obvineniu, pretože by sa tým v konečnom dôsledku úplne poprel zmysel a účel tohto právneho inštitútu vyplývajúceho zo zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov. Ako ospravedlniteľný nie je možné prijať ani záver súdu prvej inštancie, že v prospech žalobcu vyznieva fakt, že objektívne a bez svojej viny nemohol využiť možnosť, podať sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia z dôvodu, že v danom čase ešte nemal zvoleného obhajcu v trestnom konaní, nakoľko sa nejednalo o prípad povinnej obhajoby a sám si zvolil obhajcu až po tom, čo mu bol na základe obžaloby doručený trestný rozkaz vydaný okresným súdom. Odvolací súd konštatuje, že je právom každej fyzickej osoby zvoliť si obhajcu, a to už v rannom štádiu trestného konania, teda aj v prípravnom konaní a splnomocniť advokáta za účelom efektívnej a kvalifikovanej právnej ochrany, obzvlášť v prípadoch, pokiaľ sa sám necíti dostatočne zbehlý a erudovaný v určitých právnych otázkach. Trestný poriadok dokonca výslovne upravuje, že za včasnú zvoliť obhajcu zodpovedá obvinený (§ 36 ods. 4 trestného poriadku). Opätovne odvolací súd skonštatoval, že úmyselné či neúmyselné zanedbanie využitia svojich práv, okrem iného aj nezvolením si včas a účinne obhajcu, nie je ospravedlniteľný dôvod pre to, aby súd zbavil žalobcu povinnosti, využiť všetky zákonom umožnené prostriedky obrany proti rozhodnutiu, ktoré považoval za nezákonné. Ani nezvolenie riadne a včas obhajcu tak nie je možné kvalifikovať ako dôvod hodný osobitného zreteľa v zmysle § 6 ods. 2 vety poslednej zákona o zodpovednosti za škodu a ani tento záver súdu prvej inštancie nie je akceptovateľný a dôvodný.

2.3. Právne závery prijaté súdom prvej inštancie, že existovali v danej veci a boli preukázané dôvody hodné osobitného zreteľa, umožňujúce upustiť od požadovania jednej z obligatórnych zákonných požiadaviek a podmienok priznania nároku na náhradu škody a nemajetkovej ujmy, a to využitie zákonom prípustných riadnych opravných prostriedkov proti nezákonnému rozhodnutiu zo strany žiadateľa, nie sú podľa názoru odvolacieho súdu správne a nie sú dôvodné. Nebolo preukázané v konaní, že by objektívne žalobcovi bránila nejaká ním nezavinená okolnosť, podať sťažnosť v zákonnej lehote proti uzneseniu o vznesení obvinenia a rovnako takáto okolnosť nebola tvrdená ani zo strany štátneho orgánu, ktorý by eventúálne zanedbal niektorú svoju zákonnú povinnosť (napríklad nesprávne poučenie o možnosti podania opravného prostriedku, o zákonnej lehote, prípadne nesprávne uvedenie orgánu, kde by sa mohol účinne účastník konania nezákonnému rozhodnutiu brániť). Pri konštatovaní o neexistencii dôvodov hodných osobitného zreteľa, potom vyplýva záver, že nebola v prejednávanej veci naplnená podmienka a predpoklad pre priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle § 6 ods. 2 vety prvej zákona o zodpovednosti za škodu. Možno potom zhrnúť, že právne a skutkové závery, na základe ktorých súd prvej inštancie priznal žalobcovi 2.300 eur ako náhradu nemajetkovej ujmy, neboli vecne správne, a preto odvolací súd, rozsudok súdu prvej inštancie podľa ust. § 388 CSP zmenil tak, že žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietol. Vzhľadom na uvedený záver odvolací súd sa ďalšími odvolacími dôvodmi týkajúcimi sa primeranosti priznanej výšky nemajetkovej ujmy a jej príslušenstva nezaoberal. O nároku na náhradu trov celého konania úspešnej žalovanej rozhodol odvolací súd v zmysle § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1, 2 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Jeho prípustnosť vyvodzoval v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec tomuto súdu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3.1. V súvislosti s dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. f) CSP žalobca namietal:

a/ nepredvídateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, lebo nevychádza z ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít (č. 1. 2 ods. 2 CSP), lebo ho založil na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, lebo nezachoval princíp právnej istoty, že v obdobných veciach bude rozhodované rovnako. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/65/2020, 4MCdo/15/2009, R 36/2020 a ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 540/2016. Odvolaciemu súdu vyčítal, že sa nedôvodne priklonil k jednej rozhodovacej línii znejúcej výlučne v neprospech

žalobcu.

b/ nepreskúmateľnosť, nedostatočnú odôvodnenosť a arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

c/ nesprávnosť použitia výkladových metód pri výklade právnych predpisov aplikovaných odvolacím súdom, v dôsledku toho došlo k prílišnému formalizmu, nezohľadňujúcemu účel a zmysel zákona.

3.2. Na doplnenie dovolania zo 7. septembra 2023 dovolací súd nemohol prihliadať, lebo v zmysle § 434 CSP dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania, (t. j. do 2. februára 2023).

4. Žalovaná nevyužila právo vyjadriť sa k dovolaniu.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) sporová strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné ale aj opodstatnené.

6. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

7. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. c) a f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť i opodstatnenosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

8. Žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

10. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady známosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

10.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

10.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae

(odmietnutie spravodlivosti).

10.3. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

10.4. Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy má každý právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

10.5. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo... prejednaná nezávislým a nestranným súdom..., ktorý rozhodne o jeho občianskych právach a záväzkoch.

10.6. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

10.7. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Judikatúra ESELP nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (Georgidias c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

10.8. Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu vrátane základného práva zaručeného čl. 46 ods. 3 ústavy. V zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy sa možno domáhať práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou, a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (I. ÚS 22/03).

11. Žalobca vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal arbitrárnosť (nedostatočné odôvodnenie) a nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, lebo tento aplikovanú právnu normu (§ 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z.) nevyložil náležite, ústavno-konformným spôsobom, teda neposkytol jej ústavne súladný výklad s čím dovolateľ spája uvádzané deficit odôvodnenia.

11.1. Požiadavka ústavne súladného výkladu predstavuje metodologický prístup pri nachádzaní práva výkladom (interpretácia práva), ktorý slúži k ozrejmeniu zmyslu, účelu a obsahu zákona, jednotnosti a súladnosti právneho poriadku ako hierarchicky usporiadaného logického systému. Dovolateľ sa v podstate dožaduje vysvetlenia toho, ako odvolací súd pristúpil k výkladu aplikovanej právnej normy (§ 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z.), teda či pri právnom posúdení veci odvolací súd správne metodologicky použil do úvahy prichádzajúce metódy výkladu (uprednostnením výkladu e ratione legis

pred doslovným gramatickým - jazykovým výkladom; nevyhnutnosť použitia teleologického výkladu pri určení jednej z viacerých právnych alternatív).

11.2. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. I. ÚS 540/2016 z 13. decembra 2016 (porovnaj napr. I. ÚS 320/2016 11.3. V súvislosti s výkladom a aplikáciou príslušných právnych predpisov musí všeobecný súd prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania. Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu. Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov, ktorá zahŕňa aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov, je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy. Všeobecný súd nie je viazaný doslovným znením aplikovaných zákonných ustanovení. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybností, treba uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým výkladom. Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07).

11.4. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je potrebné vychádzať prvoradne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca musí sa od neho odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky). V takýchto prípadoch sa musí zároveň vyvarovať svojvôli a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybností, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom (viď. rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 274/2007 z 11. októbra 2007 a sp. zn. III. ÚS 341/2007 z 1. júla 2008). Ide o interpretáciu (výklad) právnej normy zo zmyslu jej prijatia, inak povedané, pojem „e ratione legis“ znamená, že vykladáme konkrétne ustanovenie právneho predpisu „zo zmyslu zákona“.

12. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd v napadnutom rozsudku aplikoval a interpretoval ustanovenie § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. na tento prípad takým spôsobom, že ním zasiahol do základných práv dovolateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavnoprávna povinnosť súdu dostatočne odôvodniť súdne rozhodnutie vyplýva z Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1), Ústavy SR (čl. 46 ods. 1) aj Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1). V zmysle judikatúry ústavného súdu a EŠLP je súd povinný dôkladne zdôvodniť odklon od svojho predošlého rozhodnutia v obdobnej veci, od ustálenej či publikovanej judikatúry, rozhodnutí vyšších súdov alebo od názorov právnej vedy. Súd je povinný vyrovnať sa s argumentmi účastníkov konania, ktoré by mohli mať vplyv na rozhodnutie vo veci, (a to vrátane ústavnoprávných argumentov), teda uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov.

13. Dovolací súd na základe vyššie uvedeného dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je v zmysle § 420 písm. f) CSP prípustné a zároveň aj dôvodné, preto napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

14. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

15. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd (§ 453 ods. 3 CSP).

16. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.